

B. J.

Posiedzenie Zespołu Teorii Polityki Naukowej

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 17/4, 818-819

1972

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wykaz pracowników Akademii Umiejętności w zakresie nauk ścisłych i pokrewnych.

Grażyna Rosińska

ZEBRANIE ZESPOŁU HISTORII ROZWOJU KONSTRUKCJI TECHNICZNYCH

Dnia 16 maja 1972 r. w siedzibie Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN odbyło się kolejne, comiesięczne zebranie Zespołu Historii Rozwoju Konstrukcji Technicznych, na którym dr Tadeusz Nowak wygłosił referat *Europejska technika raketowa do połowy XVII wieku*. Posiedzeniu, pod nieobecność przewodniczącego doc. A. Wiślickiego, przewodniczył sekretarz Zespołu, mgr inż. Bolesław Orłowski. Wśród zebranych, głównie stałych współpracowników Zespołu, znaleźli się przedstawiciele Politechniki Warszawskiej (prof. Eugeniusz Olszewski, prof. Zbigniew Pączkowski), Uniwersytetu Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie (prof. Mieczysław Subotowicz), Wojskowego Instytutu Historycznego, Naczelnej Organizacji Technicznej.

Referent w niezwykle starannie przygotowanej, pełnej interesujących informacji oraz ciekawie przedstawionej prelekcji, dokonał przeglądu najistotniejszych zagadnień wczesnej techniki raketowej, znajdujących odzwierciedlenie w piśmiennictwie europejskim przed pojawieniem się dzieła Kazimierza Siemienowicza (1650 r.). Omówił źródła do historii techniki raketowej — dawne traktaty teoretyczne (rękopiśmienne i drukowane), akta typu gospodarczego (rachunki, inwentarze), raporty i relacje o konkretnych wypadkach stosowania rakiet. Następnie prelegent dokonał przeglądu 21 traktatów powstałych w latach 1250—1635, z których mógł korzystać Siemienowicz pisząc księgę *O raketach*. Wreszcie, szerzej rozwinął następujące ważne zagadnienia, zawarte w omawianych traktatach: rodzaje rakiet i ich zastosowanie, konstrukcja rakiet, wymiary rakiet, paliwa raketowe, produkcja rakiet (przybory i technologia), wyrzutnie raketowe i odpalenie rakiet, rozwój teorii budowy rakiet i składu paliwa.

W ożywionej dyskusji, jaka się następnie rozwinęła, wzięli udział: prof. E. Olszewski, prof. M. Subotowicz, mgr inż. K. Sawicki, mgr inż. J. Thor, mgr inż. B. Orłowski. Poruszono w niej m. in. zagadnienie priorytetu w zakresie wynalezienia rakiet wielostopniowej (pracę rumuńskiego autora Doru Todoricu, niewyjaśnioną do końca sprawę czy Haas opierał się na dziele Schmidlapa, czy też było odwrotnie), problem dość istotnych z technicznego punktu widzenia różnic w istocie potrzeb — ówczesnych i obecnych — stosowania rakiet wielostopniowych, sprawę ewentualnego wpływu doświadczeń raketowych na rozwój nauk ścisłych. Najwięcej czasu poświęcono zagadnieniom związanym z osobą i dorobkiem Siemienowicza, a zwłaszcza sprawie jego pochodzenia (w związku z ostatnimi publikacjami na Litwie), dość niejasnej kwestii domniemanych nadużyć oraz wyjazdu za granicę, a też najistotniejszej sprawie stopnia oryginalności rozwiązań zamieszczonych w jego dziele. Okazało się raz jeszcze, że życie i działalność owej wybitnej, nie tylko w skali polskiej, postaci są jeszcze niedostatecznie znane i wymagają dalszych badań.

Bolesław Orłowski

POSIEDZENIE ZESPOŁU TEORII POLITYKI NAUKOWEJ

W dniu 27 kwietnia 1972 r. odbyło się posiedzenie naukowe Zespołu Teorii Polityki Naukowej, na którym dr Bohdan Jaczewski wygłosił referat *Problemy polityki naukowej Państwa Polskiego w pracach Senatu II Rzeczypospolitej*.

Autor omówił rolę Senatu w kształtowaniu stosunku państwa wobec spraw nauki, akcentując szczególnie udział Senatu w próbie realizacji koncepcji planowej organizacji życia naukowego w latach 1928—1939. W ożywionej dyskusji wzięli udział wszyscy uczestnicy posiedzenia; dyskutanci zwrócili przede wszystkim uwagę na konsekwencje debat i uchwał parlamentarnych w sprawach nauki. Jednocześnie przeprowadzono analizę układu sił politycznych w obrębie środowiska naukowego.

B. J.

POWSTANIE ZESPOŁU EKONOMICZNYCH PROBLEMÓW ROZWOJU NAUKI I TECHNIKI

W drugim kwartale 1972 r. powołany został przy Zakładzie Historii Nauki i Techniki PAN nowy zespół badawczy. Jest to — liczący ponad 20 osób (pracowników Uniwersytetu Warszawskiego, Politechniki Warszawskiej, Polskiej Akademii Nauk i instytutów resortowych) — Zespół Ekonomicznych Problemów Rozwoju Nauki i Techniki. Przewodniczącym jest dr Lech Zacher.

Program działalności Zespołu obejmuje następujące grupy tematyczne: 1. Wpływ rozwoju nauki i techniki na wzrost gospodarczy (wyodrębnienie czynników, próby kwantyfikacji, modele ekonomiczne). 2. Problemy wdrażania osiągnięć nauki i techniki do gospodarki. 3. Ekonomia badań naukowych. 4. Polityka ekonomiczna a polityka naukowa i techniczna. 5. Strategia rozwoju nauki i techniki a strategia gospodarcza. 6. Planowanie gospodarcze a planowanie rozwoju nauki i techniki. 7. Międzynarodowy obrót handlowy osiągnięciami nauki i techniki. 8. Finansowanie rozwoju nauki i techniki; płace i bodźce w sektorze B+R. 9. Międzynarodowa współpraca naukowo-techniczna. 10. Ekonomiczne problemy rewolucji naukowo-technicznej. 11. Nauka i technika a rozwój krajów Trzeciego Świata.

Problematyka powyższa będzie badana zarówno z punktu widzenia historycznego jak i współczesnego. Do końca 1973 r. członkowie Zespołu przygotowują do publikacji tom studiów.

Lech Zacher

PRZED OBCHODAMI KOPERNIKOWSKIMI

W marcu b.r. powstał w stolicy Bułgarii krajowy Komitet Obchodów 500 rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika, na jego czele stanął członek Bułgarskiej Akademii Nauk i dyrektor Instytutu Elektroniki BAN, prof. Emil Dżakow. Komitet opracował już wstępny plan obchodów. Centralna uroczystość odbędzie się w lutym 1973 r. w Wielkiej Sali Akademii Nauk. Wygłoszone na niej zostaną dwa referaty: o życiu i działalności Kopernika — przedstawiony przez przewodniczącego sekcji astronomii BAN, prof. Nikołą Bonewa, oraz o epoce Kopernika przygotowany przez uczonego polskiego.

Dużym wydarzeniem kulturalnym będzie wystawa bułgarskich książek, fotografii i obrazów poświęconych polskiemu astronomowi. Niezależnie od tego otwarta zostanie wystawa obrazów i rzeźb, powstałych dla uczczenia tej rocznicy. Komitet pragnie wystąpić również z propozycją wydania dwóch znaczków pocztowych — przedstawiających portret Kopernika oraz jego pomnik w Warnie. Jednym z kierunków prac Komitetu będzie szeroka akcja popularyzująca osobę i dzieło Kopernika.

Na uniwersytecie państwowym San Marcos w Limie, odbyła się inauguracja Tygodnia Kopernikowskiego. W imieniu ambasady PRL zabrał głos I sekretarz